

KRONIK

Det frie og prekære arbejdsliv

Nanna Stæremose, Freelance Journalist

I skrivende stund sidder jeg hos en veninde på Fyn og arbejder, fordi min lejlighed i København er lejet ud gennem Airbnb. Og når jeg sidder hjemme ved mit eget skrivebord, er det bilen, der ofte er på tur med en Gomore-lejer. Både Airbnb og Gomore er således platforme, der er med til at give mig lidt ekstra indtjening og dermed plads til flødeskum i hverdagen. For som nystartet freelancejournalist er der ikke meget flødeskum. Dels tager det tid at bygge en kundekreds op, og dels er det begrænset, hvad jeg kan få for en artikel på dagens mediemarked, hvor vi er mange, der kæmper om mediehusenes begrænsede freelancebudgetter. Alligevel har jeg valgt at springe ud som fuldtidsfreelancer og dermed tilvælge et arbejdsliv fuldt af usikkerhed. Er jeg så en del af prekariatet - folk, hvis arbejdsliv er et kludetæppe af freelanceopgaver og tidsbegrænsede stillinger, måske suppleret med indtægt fra kapitalplatforme som Airbnb og Gomore-udlejning?

Hvis jeg selv skal svare på det spørgsmål, bliver det et både ja og nej. Ja, fordi jeg opfylder betingelserne for at kunne blive kategoriseret som prekær, da mit livsgrundlag rigtignok er sammensat som det førnævnte kludetæppe. Nej, fordi det er selvvalgt - jeg har altid drømt om at være herre i eget hus, og har derfor valgt at tage chancen og lever

så med, at jeg pt. kun har til huslejen og havregrynene de næste to måneder frem. Men samtidig nærer det også mit engagement, at jeg ved, at jeg skal ud at sælge noget i nærmeste fremtid, så jeg kan leve videre. Det giver mig en kæmpe tilfredsstillelse, når det lykkes at få en artikelserie, et bogprojekt eller et foredrag i hus, som er de tre primære ben i min formidlingsvirksomhed. Det er en tilfredsstillelse, der opvejer den usikkerhed, jeg må leve med i min hverdag, og som jeg ikke opnår i et lønmodtagerjob. Når det er sagt, må jeg også erkende, at jeg i perioder har nydt at have mere fast grund under fødderne. Det har været rart med et pusterum fra den evige jagt på næste opgave - ikke mindst fordi indbetaling til pension og feriepenge gik automatisk ind på kontoen, ligesom jeg også kunne være syg uden at ligge i min febevildelse og stresse over tabt arbejdsfortjeneste.

Det til trods har jeg alligevel valgt et liv som freelancejournalist/formidler. Det betyder, at jeg er trådt ind på et stærkt konkurrencepræget marked. Vi er mange, der kan levere en god historie, og derfor er det også let for arbejdsgivere at presse prisen. Jeg har netop fået en ny kunde - et nystartet medie, der rent faktisk betaler Journalistforbundets anbefalede tarif for mit arbejde. Det er dejligt at føle, at ens arbejde

er noget værd også i kroner og ører. Det er ikke usædvanligt, at de etablerede mediehuse betaler mellem 2000 og 4000 kroner for artikler, der tager flere dage at lave. Jeg oplevede på et tidspunkt, at et medie gik fra at betale mig 4000 kroner for en artikel til 3200 kroner og samtidig bad mig om at opgive min ophavsret til artiklen. At overgive sin ophavsret, så mediet kvit og frit kan bruge artiklen på så mange platforme som muligt og i et utal antal sprogversioner, burde koste ekstra, men sådan er det altså ikke. Jeg tog kontakt til min fagforening - Dansk Journalistforbund, der sagde, at jeg ikke var den første, der ringede angående det pågældende mediehus' arbejdsvilkår for freelancejournalister, og at mit bedste våben var at takke nej til opgaven. Det gjorde jeg - ikke mindst for at bevare min faglige stolthed og integritet.

For første gang følte jeg en trang til at råbe alle mine freelancekolleger op i en opfordring om forening, solidaritet og fællesskab. Problemet er bare, at det kan vi ikke. Vi kan ikke som freelancere forene os og gå til kamp mod social dumping, fordi vi er selvstændige små enmandsvirksomheder, og i det øjeblik vi går sammen for at skabe fælles retningslinjer for, hvad vores arbejde skal koste, er det i strid med konkurrencelovgivningen og kan lugte af karteldannelse. Ikke desto mindre er der de senere år begyndt at skyde freelanceklubber op i landets mediehuse, som arbejder for bedre vilkår for de tilknyttede freelancere. Det er en positiv udvikling, fordi det giver freelancerne en platform for at dele viden og erfaring, som kan gøre det lettere for den enkelte at sige fra overfor for eksempel dårligt betalte opgaver. Ifølge en artikel i *Journalisten* fra 14. december 2017 var 23 procent af Dansk Journalistforbunds arbejdende medlemmer i 2017 freelancere - ti år tidligere i 2007 var tallet 17 procent.

Noget tyder altså på, at vi bliver flere i

fremtiden, og andre faggrupper lige fra ufaglærte til akademikere melder også om en tendens, der går i retning af, at flere må sammensætte deres indtægt fra flere steder.

Som sagt har jeg selv valgt mit liv som freelancer, og jeg har for længst indset, at jeg ikke kan basere min indtægt på udelukkende at lave journalistisk arbejde, hvor gerne jeg end ville leve af at lave lange baggrundsartikler og folde mine sprogblomster ud i gennemarbejdede featureartikler. Derfor har jeg fundet andre indtægtskilder i form af kommunikationsopgaver og foredrag, for som på ethvert andet marked må jeg som selvstændig tilpasse mit produkt efter behov og efterspørgsel. Når det er sagt, legaliserer det ikke, at arbejdsgivere udnytter en gruppe, der står i en svag situation. Jeg valgte at takke nej og fandt i stedet en anden måde at tjene penge på indenfor mit fag, men hvad med rengøringsdamen, der arbejder på såkaldt nul timerskontrakt - hun har kontrakt på, at hun har et job, men altså ingen garanti for et bestemt antal timer om ugen og kan derfor blive udsat for uger uden nogen indtjening overhovedet. Kan hun sige fra og bare finde sig et andet arbejde? - næppe. Min pointe er, at der med det prekære arbejdsmarked desværre kan følge nogle uanstændige vilkår, og det bør der kunne dæmmes op for.

For nylig skrev jeg en artikel om det akademiske prekariat. Det er en gruppe, der efterhånden får mere og mere opmærksomhed. I min research talte jeg med flere universitetsansatte, herunder eksterne lektorer, der kunne berette om et liv, der var svært at få det til at hænge sammen økonomisk, fordi de måtte have flere jobs og ikke altid kunne være sikre på, at der var undervisning til dem det følgende semester. De levede med en konstant usikkerhed, der også rakte ind i deres familieliv. For det er svært at planlægge børn, ferier, huskøb og andre ting, der er en naturlig udvikling for de fle-

ste menneskers liv, når man ikke har en fast indtægt at bygge livet på.

Forskere fra RUC har i en nyligt offentliggjort undersøgelse fundet ud af, at ansatte i prekære stillinger ofte føler skam over ikke at kunne få fast fodfæste på arbejdsmarkedet. Det er tankevækkende, men måske også forståeligt nok, da det ligger i tiden, at hvis vi ikke lykkes, så er det vores egen skyld. Samtidig viser tal fra Moderniseringsstyrelsen, at hver tredje ansatte VIP'er (videnskabeligt personale) på landets syv universiteter er ansat i en prekær stilling. Og selvom postdoc'ere og ph.d.'ere knokler for at skabe resultater i håb om, at det fører til en fremtidig ansættelse, er der stadig længere mellem de faste stillinger på landets universiteter. På Københavns Universitet er prekariatet gået til kamp for bedre arbejdsvilkår. Under overskriften 'Det akademiske prekariat slår igen' kunne man i *Uniavisen* den 19. oktober 2017 læse, hvordan en gruppe T-Vip'ere (T står for temporary) på Det Humanistiske Fakultet har dannet fælles front for at opnå bedre vilkår. Det handler ikke kun om at få flere i faste ansættelser, men i lige så høj grad om at blive anerkendt som gruppe og især en anerkendelse af, at man som løst-ansat akademiker har samme vilkår som de faste. Måske kunne en sådan anerkendelse være med til at dulme skammen over ikke at opnå en fastansættelse, samtidig med at ens kolleger måske blev bedre til at anerkende en som en fast del og ikke blot et midlertidigt indslag på arbejdspladsen. Måske er det i virkeligheden noget af kernen i problematikken omkring prekariatet. At blive anerkendt og set på som ligeværdigt medlem af arbejdsstyrken.

'Kan du leve af det?', spørger folk mig ofte. Selvom det er et fuldstændigt reelt og relevant spørgsmål, bliver jeg ofte lidt forundret over, at det er det første, de spørger om. Det er, som om det går lidt for tæt på min privatsfære. Jeg føler, at jeg bliver målt

og vejlet med det samme - og skal legalisere min beslutning om at vælge et liv som selvstændig. Det føles lidt som at blive målt på, hvor dygtig jeg er. Hvis jeg kan leve af det, så er jeg god, hvis ikke, så er jeg dårlig. Det er der naturligvis en vis grad af sandhed i, men jeg spørger jo aldrig en fastansat: 'Er du din løn værd?'. Min pointe er ikke, at folk skal holde op med at spørge til min formåen til at få det til at løbe rundt som freelancer, men mere at det viser, at der er en forskel på, hvordan vi ser på hinanden, alt efter om vi er lønmodtagere eller selvstændige.

Måske afhænger min succes som selvstændig ikke udelukkende af flid og dygtighed, men også en smule af held. Ligesom der nogle gange også skal held til at få tilbudt en fast stilling. Jeg har netop givet et tilbud til en kunde på at skrive et livsportræt i bogform. Mit tilbud er givet ud fra den erfaring, jeg efterhånden har fra tidligere portrætter, og hvor lang tid det tager, ganget op med min timepris, der inkluderer pension og feriepenge. Det er ikke billigt at få skrevet sit livsportræt, og jeg ved, at der er en sandsynlighed for, at kunden kan få samme produkt til en lavere pris, fordi der er mange derude, der er villige til at gå ned i pris for at få noget i porteføljen. Jeg har selv gjort det. Skrevet et sådan portræt til det halve af prisen, fordi jeg havde brug for en god reference. Men det kan jeg ikke leve af i længden. Så jeg har besluttet, at hvis jeg skal lave den form for formidling, skal det være, fordi der er kunder derude, der er villig til at betale min pris for det, og ellers skal jeg leve af noget andet. Jeg kan være heldig, at der er kunder, der kigger på de bøger, jeg allerede har skrevet og tænker - 'hun er prisen værd', og jeg kan være uheldig, at de kigger på dem og tænker: 'ja, det er fint, men herovre står en, der vil levere det samme til den halve pris - så vi snupper ham'. Det er en del af det at drive selvstæn-

dig virksomhed. Det er den usikkerhed, jeg lever med som freelancejournalist, men det er også det, der driver mig til hele tiden at blive bedre, skabe gode relationer, dyrke og opbygge mit netværk. For jeg har nu en erfaring, der siger mig, at nogle gange er jeg heldig - om det held så kommer i kølvandet af flid og vedholdenhed, eller om det kommer som sendt fra oven, skal jeg ikke kloge mig på her. Min pointe er blot, at det selvfølgelig i høj grad handler om ens personlige indsats, men at der også kan være andre faktorer, der spiller ind på graden af ens succes.

Denne kronik har nu rundet 10.000 tegn. Ifølge redaktøren må den fylde op til

30.000 tegn. Jeg kunne skrive meget mere, men jeg bliver nødt til at prioritere min tid og mine opgaver i forhold til, hvad der er con amore-opgaver, og hvad der er betalende opgaver - nogle gange er jeg så heldig, at begge dele forenes i en opgave, men det er ikke tilfældet med denne kronik, der tilhører den første kategori. Derfor vil jeg sætte mit punktum her og tage fat på næste artikel. Jeg har i øvrigt lige modtaget en mail fra Airbnb om, at der er folk, der kigger på min lejlighed. Måske jeg skal leje den ud igen i løbet af de næste måneder. Jylland er også så smukt om foråret, og der er indtil flere venner, der trænger til at få besøg.

Nanna Stæremose, freelance journalist
e-mail: Nanna@historiefabrikken.com

Anmeldelser

Guy Standing

Basic Income: And How We Can Make It Happen.

2017, A Pelican Introduction, Penguin, Random House. UK., 320 s.

ISBN 978-0-141-98548-0

Den britiske arbejdsmarkedskononom og professor i udviklingspolitik Guy Standing (GS), der de seneste år er blevet verdenskendt for sine bøger om prekariatet som en ny, farlig klasse i den moderne kapitalisme (*The Precariat. The New Dangerous Class*, 2011), har udgivet en ny bog om "basic income" (basisindkomst, borgerløn). Han har i sine hidtidige bøger om international arbejdsmarkedspolitik analyseret borgerlønsideen som en mulig løsning på de grundlæggende problemer i det moderne arbejdsmarked. Nu har han i en ny bog opsummeret og videreudviklet sine tanker om borgerløn.

Bogen består af 12 kapitler, som falder i fire dele. I første del gives en værdimæssig, filosofisk (social retfærdighed, frihed, social sikkerhed) og mere pragmatisk økonomisk begrundelse for borgerløn (kap. 1-5). I anden del gennemgås de almindelige indvendinger imod borgerløn, om det er økonomisk realistisk samt forskellige alternativer til borgerløn (kap. 6,7 og 9). I tredje del fremlægges og diskuteres den betydning, en borgerløn vil have for omdefinering af arbejdsbegrebet og erfaringerne fra de forskellige borgerløns eksperimenter, man har set både i udviklingslande og i højtudviklede samfund (kap. 8,10 og 11). Bogen afsluttes med en diskussion af de politiske udfordringer, man står overfor, hvis borgerlønsproblemet skal opnå et endeligt politisk gennembrud.

Nogle af de væsentlige årsager til at borgerlønsproblemet internationalt set er kommet højt på den politiske dagsorden, er prekariseringen af arbejdsstyrken samt udsigten til en mulig teknologisk arbejdsløshed i forbindelse med automatiseringen. Derfor vil det undre nogle, at GS ikke vier disse emner særlig stor opmærksomhed i bogen. Men det skyldes, at for GS skal disse faktorer kun ses som pragmatiske politisk-økonomiske begrundelser for borgerløn. Han starter sin bog et andet sted, nemlig med at komme med de etisk-moralske begrundelser for borgerløn. Hvorfor bør et samfund have en borgerlønsordning som sit værdimæssige grundlag?

Grundlæggende er borgerløn for GS et udtryk for en social retfærdighed. Det betyder, at mennesker har ret til et garanteret eksistensminimum, der er universel, individuel, ubetinget og tilstrækkelig. GS ser det som "a social dividend paid from the collective wealth of society created and maintained by our ancestors and as a shared return on commons and natural resources that belong to all." (s. 27). Argumentet er, at hvis man accepterer privat arv i samfundet, må man også acceptere princippet om en social, kollektiv arv (s. 31).

Det andet fundamentale værdimæssige argument for borgerløn er, at det skaber frihed, både i forhold til markedet, staten og i familierelationer. Og det er ikke alene en negativ frihed, som liberale især hylder, men også en positiv frihed. GS knytter an til den republikanske frihedsforståelse. Frihed betyder ikke dominans, vi er frie, fordi vi politisk kan handle sammen. (s. 59).

Det sidste værdimæssige argument GS giver for en borgerlønsordning er, at det vil reducere fattigdommen, ligheden og usikkerheden. Han gør dog samtidig opmærksom på, at man godt

kan tænke dårligt implementerede former for borgerløn, der vil føre til værre tilstande end det nuværende system (s. 73). Derfor tager han også afstand fra de højre-libertære borgerlønsmodeller, som man blandt andet har set fremsat i USA (Charles Murray), hvor man samtidig med en borgerlønsordning forestiller sig en reduktion af en række velfærdsstatslige serviceinstitutioner. Desuden gør han flere steder opmærksom på, at borgerløn for ham ikke betyder, at man fjerner alle andre tilskud (s. 21, 83).

Udover disse grundlæggende legitimeringer af borgerløn opregner GS en række økonomiske argumenter for en borgerløn. Men det er vigtigt at understrege, at de argumenter kun er sekundære. En borgerløn vil kunne betyde en mere bæredygtig vækst, stabilisere de økonomiske konjunkturcykler og beskytte imod en eventuel teknologisk arbejdsløshed. Det er bemærkelsesværdigt, så lidt GS lægger vægt på det ellers meget brugte automatiseringsargument for borgerløn. På klassisk økonomi siger han, at der ikke findes en bestemt mængde arbejde (s. 105).

Bogens største styrke er GS's detaljerede analyse af de standardindvendinger, der er blevet rettet imod ideen om borgerløn samt hans analyse af de alternativer, der findes til en borgerlønsordning. Her trækker GS på sin enorme viden og erfaringer som arbejdsmarkedsøkonom i ILO i mange år. Punkt for punkt argumenterer han imod standardindvendinger imod borgerløn (at borgerløn er urealistisk økonomisk, at den vil afmontere velfærdsstaten, at det er dumt at give folk penge for ingenting og både til rige og fattige m.m.). Samtidig laver han en klar sammenligning af en borgerlønsordning set i forhold til flere alternativer (behovs-prøvning, jobgaranti, workfare, skattefradragmodeller og negativ indkomstskat), hvor han opstiller en række vurderingskriterier (social sikkerhed, paternalisme, rettigheder, økologisk belastning). Her vinder borgerlønsmodellen klart, fordi den bl.a. forbedrer sikkerheden for den mindst sikre gruppe i samfundet og ikke pålægger denne gruppe strengere krav end den mest frie gruppe

i samfundet. GS stiller en negativ indkomstskat op som en alternativ model til borgerløn (s. 211-12.). Udformet på en særlig måde kan den imidlertid også ses som en mulig teknisk model for realisering af en borgerløn.

GS har en meget afbalanceret vurdering af de igangværende og planlagte borgerløns eksperimenter forskellige steder i verden. Eksperimenterne kan ikke teste, om borgerløn er en god politik, men kun teste nogle adfærdsmæssige påstande/modpåstande og derved måske være med til at nedbryde nogle tabuer overfor borgerløn. Men de kan ikke teste gyldigheden af den fundamentale retfærdiggørelse af borgerløn (social retfærdighed, frihed og økonomisk tryghed) (s. 276-77).

Guy Standings konklusion er, at den primære blokering for at få gennemført en borgerlønsordning hverken er økonomisk eller filosofisk, men politisk. De fleste politiske partier er bundet til industrisamfundets interessestrukturer. Alligevel er tilslutningen til borgerlønstanken i befolkningerne større end nogensinde før. Tiden er kommet. "Nothing is more powerful than an idea whose time has come", som Victor Hugo sagde. Et centralt spørgsmål i den forbindelse er, hvordan og hvor hurtigt man kan få ændret arbejdsbegrebet i vores højtudviklede samfund, så det uformelle arbejde (work) langsomt kan opnå anerkendelse i forhold til lønarbejdet (labour).

Konkret foreslår GS, at man går meget pragmatisk og evolutionært frem med små skridt, at man starter med at indfase en relativ lav borgerløn i det bestående overførselsindkomssystem måske for udvalgte grupper, samtidig med at man langsomt påbegynder opbygningen af et helt andet indkomstfordelingssystem, bestående af en ny statslig investeringsfond, der kan begynde at uddele sociale dividender til alle borgere. Det bliver en meget vanskelig politisk opgave, der kræver politisk styrke. Her kunne man have ønsket, at GS var gået dybere ind i en politisk interesseanalyse af de politiske og administrative vanskeligheder, en borgerlønsreform vil stå overfor, specielt i de mest velorganiserede

velfærdsstater. Indirekte synes GS at erkende disse vanskeligheder, fordi han siger, at det paradoksalt nok måske vil vise sig lettere at introducere en borgerløn i et udviklingsland end i et rigt samfund, fordi transaktionsomkostningerne her vil være mindre (s. 246).

Guy Standing har med sine bøger om prekariatet og den nye borgerlønsbog markeret sig som en særegen forsker. I hans videnskabelige forståelsesramme hænger empiri, teorier, værdier og handlinger sammen. Han er solidt funderet i omfattende empiriske studier af moderne arbejdsforhold på globalt plan. Dertil kommer, at han formår at sætte sine beskrivelser og forklaringer ind i et langt historisk perspektiv, samtidig med at han klart gør rede for sin grundlæggende værdiorientering og er i stand til at udmønte det i en borgerlønspolitik.

Hans nye borgerlønsbog vil uden tvivl i de kommende år blive et af de internationale standardværker om borgerløn sammen med Philippe Van Parijs og Yannick Vanderborghts nye bog: "Basic Income. A Radical Proposal For a Free Society and a Sane Economy" (Harvard University Press 2017).

Anmeldt af **Erik Christensen**, tidl. lektor i samfundsfag på Aalborg Universitet.

E-mail: erikchri7@gmail.com

Abstracts

Precarisation among graduates

Janne Gleerup, Birger Steen Nielsen, Peter Olsén & Niels Warring

Precarious work is a term often associated with insecure wage and working conditions for unskilled or lowskilled workers, vulnerable groups and migrant workers working in the private sector. Within an European context precarious work has until recently mainly occurred on a larger scale in Southern Europe, but it seems that precarity is spreading to northern European countries and to many sectors and professions, including also people with higher educationss. This article presents results from a research project with an empirical focus on how precarity is experienced and handled by graduates who live under temporary and unsecure employment conditions. In this way the article sheds light over an area that is very little researched. The growth in precarity must be seen in relation to the expansion of different forms of labour flexibility that have become core elements in the development of post-fordist and neoliberal labour market (de)regulations and state policies. The article shortly depicts this background for precarity and elaborates how the subjective consequences of precarity has been analysed drawing on examples from mainly international literature. The article presents and illustrates six themes on subjective consequences for working life, that result from the research project's interviews. The themes are: Relations to colleagues and management, expe-

riences with temporality, professional identity, guilt and shame and the role of the unions. It is suggested that some aspects might be seen as being especially occurring among university graduates, for example how they struggle to maintain a professional identity under shifting and precarious working conditions.

Professional meaning and ambivalence in precarious academic work

Anders Jakobsen

During recent years, precarity has emerged as an important concept for understanding recent changes in labour markets towards increased part time and temporary work, in Europe as well as in Denmark. The article presents the results from a qualitative study of the subjective consequences of precarisation of academic work in Denmark. The article presents how academics working under precarious conditions experience and handle precariousness as both an opportunity and an obstacle to experiencing meaning in work, and the role conceptions of professionalism play in this context. The article presents how different conceptions of professionalism may result in both successful experiences of meaning in work, but also in alienation and ambivalence. The articles sums up these findings by presenting three different dimensions in which the participants differ, namely their view of the purpose of work, of the substance of work, and of the changes in

work. The article works within the tradition of critical theory, drawing upon the concept of meaning (Kamp) and ambivalence (Becker-Schmidt) and the method of 'rational reconstruction' and maieutic interview (Habermas and Kohlberg). Data consists of ten qualitative interviews with current and formerly precarious academic workers which are interviewed using vignettes. The article finally discusses the implications of the findings, firstly that it is difficult to draw conclusions regarding the subjective consequences of precarisation with actually looking into the complex intertwinement of precarisation, meaning of work and conceptions of professionalism, and secondly that professional identities may serve as a potential for both critique of work and for the development of precarious academic work in more socially sustainable directions.

Combatting social dumping is also a municipal obligation

Kevin Baadsgaard & Henning Jørgensen

Precariat and precarisation. This has become a new contemporary diagnosis and central critique within a remarkable short period of time. Unstable, insecure and low-paid employment relationships are typical traits of precarious developments within the labour market and many wage earners will suffer from these discriminating processes, we are told. However, precarisation has a number of different arrangements and reasons behind the manifest appearances and it is important to specify each chain of mechanisms and identify actors involved. Social dumping is one of these mechanisms with special causes and effects.

Based on an empirical evaluation of the recent efforts and results of the municipal-

ity of Copenhagen to fight social dumping, the authors document the strength and pitfalls of the present way of organizing and implementing social dumping measures. First, we give a historical account of efforts to combat social dumping and then we list the concrete evaluation and its results, covering both. goal attainment and interest-based evaluations. The municipality of Copenhagen has reached its political goals of improving efforts to conquer social dumping practices, and the external way of organizing and enforcing clauses is critically investigated. Concrete proposals for changes have been put forward and the municipality has followed these proposals – including building up a new internal organization for combatting social dumping, changing the tendering practices, and operating in new qualitative and risk based ways. The article stresses that local, municipal participation in fighting social dumping is to be seen both as a labour market institution and a policy measure without which no successful results will be produced. Combined political and professional measures are to be designed and strong enforcement made in order to avoid the development of precarious employment relationships.

Precarization in Europe: A contribution to a conceptualization

Irene Odgaard

What is termed 'precarious work' is nothing new, and there are more robust concepts for describing and explaining the phenomenon than the notion 'precariat' that has been suggested by the British economist Guy Standing. In addressing this issue, this article presents the various definitions that have been developed in the context of ILO and offers a critical discussion of Standing's position. The article argues

that Standing's concept of class is not integrated in a theory of economic-historical change, and it thus is devoid of explanatory power. Other theories do, however. The article contends that the basic mechanisms of capitalist production described by Owen, Engels, Marx and others, namely, the competition of workers with machinery and the formation of the industrial reserve army in its many forms is fully capable to explain the observed precarization. What may require explaining, however, is that these mechanisms do not operate immediately and directly and that its mode of operation could be averted for a long period after WWII. That is, the mechanisms of capitalist accumulation work within a national and international political-economic regime where the relations of power between the more or less organized and conscious classes are institutionalized in poor laws, social legislation, organization of trade unions, unemployment funds, and so on. In short, it is embedded in the historical dynamic that Karl Polanyi, in his *The Great Transformation* (1944), termed 'the double movement': on one hand, a struggle to expand the domain of market forces predicated on reducing labor to a mere commodity, and on the other, reactions against the resulting destruction of social life. Europe's working classes formed their own 'political economy', de-commodifying labour.

Vocational identity and labour market participation in a lifelong perspective.

Preben Horsholt Rasmussen

The theme of this article is the relationship between the vocational identity and behaviour in the labour market seen in a lifelong perspective. The key thesis is that the skilled worker's formed vocational identity has a shaping effect on the behaviour:

job choice, development of skills and commitment at work, motivation for education and position. After a discussion and clarification of the concept of vocational identity, two cases of very different vocational identities, a strong and a weak, are presented. The education and working life of these two persons are described by following them during a period of more than 30 years. On this basis a comparative analysis is made showing the dialectic relationship between identity and job career seen from a subjective dimension of experience and some objective data on job patterns and requirements of qualifications. The empirical material is from a study conducted in Northern Jutland during the period 1980 till 2013-15 where 32 engineering workers and carpenters have been followed for at least 30 years from the start of their education till they were more than 50 years old. The study is conducted mainly by interviews made at 5 different times during this period. The total interview material thus consists of 32 biographies. The conclusion is that vocational identity has major importance for the individual person's working life and for the flexibility in the labour market. Furthermore it is concluded that the practical training at the work place has a higher importance for the socialization and qualification in the educational system than the part of the education taking place at the colleges. The article ends up by discussing if the conclusions that are drawn will still be valid in 2018?

Call for papers

ET DATASTYRET ARBEJDSLIV - MÅLING SOM PRAKSIS

TIDSSKRIFT FOR ARBEJDSLIV ÅRGANG 20, NR. 4, 2018

I dette temanummer sætter vi fokus på, hvordan forskellige målepraksisser bruges til at skabe viden om og afsæt for handling i vores arbejdsliv. Med ambitioner om større effektivitet og kvalitet i både den offentlige og private sektor, udvikles omfattende og detaljerede måder at måle på praksis. Målingerne producerer data, der efterfølgende fungerer som grundlag for beslutningstagning og organisering. Det handler om jagten på 'den bedste praksis'. Målingerne opererer både på afstand og ganske tæt på. Der arbejdes med 'big data', hvor man med store mængder anonymiseret data aflæser overordnede tendenser om produktivitet, effekter, adfærd m.m.. Og der zoomes helt ind på det enkelte individ: på medarbejdere, patienter og kunder, som kontinuerligt spørges eller selv-rapporterer, hvordan de aktuelt trives, udvikler sig, engagerer sig, samarbejder m.m.

Trivselsmålinger, progressionsmålinger, performance-indikatorer, datasammenlignelige tilsyn, apps og APV'er er blot nogle af de målepraksisser, som transformerer det levede arbejdsliv. Ud over de målinger, som arbejdspladserne selv står for at indsamle og bearbejde, spiller forskning en central rolle: På det sociale område, i pædagogisk arbejde, beskæftigelsesindsatser mv. investeres der mange ressourcer i forskningsprojekter, der evaluerer og/eller producerer evidens for, hvilke typer af metoder og indsatser der virker bedst.

At tage beslutninger på baggrund af målinger synes for mange at være en selvfølgelig måde at styre uden om de værste fejllantagelser, dårlige vaner og spildte kræfter. Men målingerne har også konsekvenser for arbejdslivet. Både gode og dårlige. Tilsigtede og utilsigtede. Målinger formår at sætte særlige aspekter ved arbejdslivet i fokus, gør dem tilgængelige for diskussion, forbedring og styring - men måling kan også 'skygge' og lade andre og måske lige så væsentlige dimensioner ude af fokus. Målinger, der tælles og gøres op, gør os i stand til at sammenligne på tværs af forskellige enheder, men kontekstløse data kan af samme grund opleves som meningsløse i den konkrete sammenhæng. Brugere, borgere og medarbejdere får stærkere stemmer, når de bliver spurgt og hørt; spørgsmålet er dog, hvad de får lov at sige. Målinger giver sikker grund, når der skal tages beslutninger, men kan også bruges til at simplificere, legitimere og afpolitisere svære beslutninger.

At forstå måling af arbejdslivet som en særlig praksis implicerer tre sammenhængende faser :

- 1) Produktionen af et måleapparat
- 2) Tilblivelsen af særlige data/repræsentationsformer samt 3) Målingens effekter i praksis.

At foretage en måling forudsætter udvikling af et 'måleapparat', en metode. Målingsmetoder er sjældent til diskussion, men har ikke desto mindre stor betydning. De skaber systematik, i form af ensartede og sammenlignelige skalaer. De dekontekstualiserer, transformerer, skalerer, syntetiserer, sammenligner og generaliserer.

Målingsmetoder producerer resultater i form af data, som formidles gennem tal, grafik og illustrationer, der umiddelbart kan kommunikeres og forstås på tværs af kontekster. Disse data-output fremstår ofte som neutrale og objektive, men er ikke desto mindre særlige repræsentationer af virkeligheden, som sjældent kan stå alene.

Målinger kan have en række effekter på arbejdslivet. De kan producere evidens og skabe legitimitet omkring beslutninger og bestemte typer af viden. De kan medvirke til at hierarkisere og reorganisere fagligheder. De kan danne grobund for dialog og diskussion, men også skabe konflikter og spændinger i organisationer. De kan kobles til nye interesser og få helt utilsigtede konsekvenser, eller de kan ignoreres og ende med at få ingen effekt overhovedet.

I dette temanummer sætter vi fokus på den måde, forskellige målepraksisser bruges til at skabe viden om og fungere som afsæt for handling i arbejdslivet, i såvel private og offentlige organisationer. Vi er interesserede i bidrag, som fokuserer på én eller flere af målingens tre faser og på baggrund deraf kan pege på, hvordan måling som praksis har direkte eller indirekte konsekvenser for arbejdslivet - tilsigtede såvel som utilsigtede. Spørgsmål, der kan arbejdes med i relation til temanummeret kan fx være:

- Hvordan bliver måleredskaber til, og hvilke forestillinger og forhåbninger om arbejdslivet knytter de an til?
- Hvordan brydes etiske og værdimæssige perspektiver i tilblivelsen af 'måleapparater' og metoder?
- Hvordan producerer målinger, i form af data og evidens, nye vidensformer med konsekvenser for fx forståelse af faglighed, ansvar og arbejdsrelationer? Hvilke legitimeringspraksisser og kampe er forbundet med en given målepraksis, og hvilken betydning har det for arbejdslivsforhold?
- Hvordan påvirker og forandrer nye målepraksisser arbejdet og arbejdslivet – positivt som negativt, påagtet som upåagtet?
- Hvordan er forskellige aktører med til at producere og legitimere 'måleapparater' og metoder, og dermed skabe nye 'best practices' og forståelser i arbejdslivet?
- Målinger ændrer forholdet mellem tavs og eksplicit viden. Hvordan ser det ud, når viden, der er relevant for arbejdslivsforhold, ændrer karakter - og hvilke konsekvenser får det for beslutninger, handlinger, organisering og ikke mindst for de involverede aktører?

Vi inviterer bidrag, der belyser disse spørgsmål såvel teoretisk som gennem analyser af empiriske cases.

Interesserede bedes indsende abstracts på max. en side til temareaktionen (mail: mmo.ioa@cbs.dk). Forslag til anmeldelser, kronik og debatartikler er også velkomne. Artikler skal følge tidsskriftets forfattervejledning.

Deadline for abstracts: 16. marts 2018

Deadline for færdige artikler: 18. maj 2018

Temanummeret 2018/4 udkommer: December 2018

Med venlig hilsen redaktionen

Mette Mogensen (mmo.ioa@cbs.dk)

Sophie Sauzet (sosa@ucc.dk)

Ole H. Sørensen (ohs@business.aau.dk)